

ANTONI TRAVERIA

Paradoxes del cas Pinochet

Els qui tenen accés a la residència de Virgínia Waters reiteren que el vell dictador pateix d'estrès agut. La seva supèrbia, la seva prepotent personalitat mai no li havia permès d'imaginar-se que la justícia d'un altre país perseguiria els seus crims horribles. Han hagut de passar més de vint-i-cinc anys perquè els milers d'assassinats de la dictadura xilena poguessin contemplar des del seu cruel destí com la història reivindicava la seva memòria contra els qui mai no van tenir escrúpols, ni raons humanitàries, quan eren els seus botxins.

En clau interna, des del 16 d'octubre de l'any passat, la política i la justícia van canviar de sobte, davant una situació no prevista pels protagonistes d'una transició molt peculiar. El país andí s'ha vist tan alterat, que la confusió ha arribat a envoltar el conjunt de la seva societat, que ha traslladat la pròpia incertesa a l'exterior. Quan Europa reflexiona sobre les conseqüències del procés judicial a Augusto Pinochet, no acaba de digerir que el govern d'Eduardo Frei pugui dirigir el cor d'opinions que defensen la llibertat de qui també va reprimir molts dels seus actuals ministres i la base social que li dona suport.

Fa venir perplexitat sentir demòcrates esgrimint arguments coincidents amb l'estratègia de croada dels partits d'extrema dreta, còmplices del règim de terror. I és que aquestes formacions han insistit a fer denúncies d'ingerència en afers interns, a acusar de debilitat l'executiu xilè i a qualificar de neocolonials i venjatives les actituds dels governs d'Aznar i Blair. Encara que pugui ser una paradoxa, la campanya ultra ha arribat a penetrar tant en l'opinió pública xilena que ha situat el debat polític en el marc que més convenia als incondicionals del dictador. Oimés si, a l'horitzó, hi ha unes eleccions presidencials amb un candidat socialista unitari de les forces de la Concertació.

El mes de maig totes les enquestes assenyalaven una distància de quasi vint punts entre Ricardo Lagos i el candidat pinochetista Joaquín Lavín. Passats els mesos, una paradoxa més, el darrer dels sondatges publicats indica una diferència mínima entre tots dos. Per sorprenent que pugui semblar, a qui més perjudica avui la

retenció de Pinochet a Londres és a Lagos. Per Lavín seria un cop d'efecte molt negatiu que les gestions oficials del govern xilè prop del ministre laborista Jack Straw tinguessin èxit abans de l'11 de desembre. No interessa l'extrema dreta que el seu líder torni. De fet, Lavín només ha anat a Londres una sola vegada en tot un any. Les imatges d'afecte amb el seu guia espiritual van fer baixar espectacularment el seu suport electoral.

El discurs victimista de la sorollosa claca pinochetista ha aconseguit de descentrar el bloc democràtic en una realitat política molt complexa, plena de matisos i contradiccions que no es poden ignorar, per molt que ens costi d'entendre-ho. Ha estat humiliat, condemnat per l'opinió universal, però continua essent el protagonista central que condiona el present i el futur de Xile. Quina paradoxa!

La ràbia amb què s'expressen els incondicionals de l'ex-general té molt a veure amb la pèrdua de privilegis, lenta però progressiva, del passat. La dictadura xilena va crear uns fonaments molt sòlids al seu voltant. A més de premiar amb incentius i avantatges econòmics milers d'uniformats, i famílies, d'unes Forces Armades forma-

des en una disciplina prussiana, el règim va crear una xarxa civil molt important de nous rics. Encara ara es poden distingir amb molta claredat aquesta mena de privilegiats, per poc que ens passegem per barris com el de Providencia o Las Condes de Santiago, en contrast amb les anomenades poblacions, on sobreviure és una aventura dramàtica.

Els demòcrates no han aconseguit de trencar un sistema que va deixar lligats tots els detalls legislatius que podien perjudicar els seus privilegiats. Això no obstant, la detenció a Londres de Pinochet ha servit, així mateix, per obrir tot d'esclatxes —per exemple, al si de la justícia xilena—. Els processos oberts als tribunals de Santiago, amb l'empresonament d'uns quants generals implicats en la terrible cacera mortal d'opositors, afegeix nous temors als sectors que tenen les mans plenes de sang de tantes víctimes.

Periodista i professor de la URL

“Per sorprenent que pugui semblar, a qui més perjudica avui la retenció d'Augusto Pinochet a Londres és al candidat socialista, Ricardo Lagos.”